

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

ETT SOLSKENSLIF I AFTONLJUS.

TILL VÅR BIOGRAFI af biskopinnan Andersson, nedskrifven af en person, som haft förmånen att ofta se den åttioåriga i hennes hem, ha vi nöjet att kunna föga dels hennes senaste porträtt, som lyckligt återger hennes distingerade personlighet, dels en fotografi af Östrabo, den minnesrika biskopsgården i Växjö.

“ — — OM PERSONEN kan icke behöfva sägas många ord, ty de äro högst få, som veta af en Elise Lindfors, dotter af professorn i romersk vältalighet och poesi vid Lunds universitet, och icke heller finnas många, som minnas henne, då hon vid sin ädle makes sida stod som rektorsfru i Växjö, som prostinna i Grenna och biskopinna å Östrabo. Men det är minnet af alla dessa lyckliga år tillhoppa med barns och barnabarns kärlek, som sprider glans öfver den åttioåriga.”

Jag har tillåtit mig citera dessa ord ur ett privatbref från biskopinnan Andersson, emedan de så förträffligt i få ord ge hela hennes lif och samtidigt hennes syn på detsamma. Hur karaktäristiskt är det icke för henne, att hon, när hon summerar ihop sitt lufs händelser, talar om “*alla dessa lyckliga år*”. Den, som kan tala så, är en lefnadskonstnär, och det har biskopinnan Andersson varit och är alltjämt i högre grad än de flesta. Med sin fasta och ljusa tro, sin lyckliga princip att leta fram det bästa i hvarje situation och göra det mesta af den, står hon för dem, som känna henne, som en harmoniskt helgjuten kvinnogestalt — en af de tyvärr allt för sällsynta bland denna hop af människor med bistra och trassliga öden.

BISKOPINNAN
ELISE ANDERSSON, F. LINDFORS
80 ÅR DEN 31 MARS.

Betty Larson foto.

ÖSTRABO BISKOPSGÅRD I VÄXJÖ.

Blott i de ord, hvarmed hon begynner de rader, som henne alldeles ovetande kommit att inleda hennes biografi, kan jag ej instämma. Det har visserligen sagts, att lyckliga människor ej ha någon historia, men den satsen tål nog en jämkning.

Få personer ha väl en så rik och väl underhållen skatt af minnen som biskopinnan Andersson och få en sådan pietet inför dem. Så godt som hvarje sak i hennes vackra hem i Växjö är till en början förbunden med ett minne, och hvarje minne har sin historia, som man, om man har tur, kan få höra berättas, lifligt och målande och med ett minne för detaljer, som är fenomenalt. Materialet är därför så rikt, att svårigheten snarast ligger i att hålla sig inom den vederbörliga snäva spaltgränsen.

I den gamla idylliska Lindforska gården — alla, som besökt Lund, känna den, ty den är numera kulturhistoriskt museum — såg Elise Lindfors dagens ljus. Det var år 1827, den 31 mars, således året efter det Tegnér lämnat professuren i Lund för biskopatet i Växjö. Man kan föreställa sig, att ännu låg högtidsstämningen kvar öfver Lund, seklet var ännu ungt, och universitetet hade andra stormän, om än Tegnér var borta. Man föreställer sig, att det var mycket roligt att vara ung och täck professorsdotter i denna gamla goda tid, det är så möjligen ännu, men att det var något särskildt med det då. Fråga biskopinnan Andersson, hon kommer kanske att som svar berättar om sin barndom i den gamla gården, om sin far, den lärde professorn, och sin mor, den arbetsamma och dygdädra professorkan, som vid sin makes död tog på sig också familjeförsörjarens plikter. Om sin mormor berättar hon kanske också, komministerdottern från Råfsund i Jämtland, som i sina unga dagar, när hon ännu var mamsell Strindberg, tog sig för att vandra ensam genom allt Norrlands skogar till fots, till dess hon kom till Stockholm, knackade på en dörr, blef insläppt och så småningom fru i huset. Det är möjligt att man äfven får höra om högtidliga promotioner i domkyrkan, om de unga studenterna och magistrarne, som umgingos i hennes hem, om den store Per Wieselgren, som var vän i familjen, och om magister Melin, sedan domprost och en för lärdom vidt berömd teolog, som skref henne en hyllningsdikt i den franska skolans stil.

Det fanns bland de unga magistrarne en blond och lärd ung herre, som för öfrigt också skref vers, och han blef den unga Elises utkorade, men den historien tror jag icke biskopinnan talar om så där utan vidare, och därför tiger jag också med den. Vare det nog sagdt, att han fick lektorsbeställning vid gymnasiet i Växjö med hela 1,500 kr. i lön, och då blef det giftermål af på försommaren 1850, hvar-efter lektor Johan Andersson flyttade med sin mycket unga lektorska till Växjö.

Det blef nu att på egen hand för första gången tillämpa de goda husmoderliga lärdomarna från hemmet, att göra det mesta af den anspråkslösa lönen. Men den unga frun hade både öfning och anlag och bestod proftet med glans, till och med när två biskopinnor, däraf den ena var tant Tegnér, kommo och öfverraskade henne vid hushållsbestyren.

Lektor Andersson blef efter en tid rektor, och 1863 tillträdde han Grenna stora pastorat. Hans hustru, som nu var mor till fyra barn, blef sålunda "prostinna i Grenna", en ställning, som hade sin värdighet och sina stora behag men just icke var någon sinekur. Det talas ännu i Grenna om den tid, då prostinnan Andersson styrde och ställde i prästgården, det vackraste och trefligaste hem för en ungdomsskara att växa upp i, som gärna kan tänkas.

Men prosten och teol. doktorn Andersson var en man, hvars krafter behöfdes för större upp-

gifter. Han kallades att besätta den lediga biskopsstolen i Växiö stift, och så fick hans maka som biskopinna vända tillbaka till den stad, som skådat hennes första ungrulycka. I den större verksamhet, som nu blef hennes, kunde biskopinnan Andersson utveckla sina talanger som älskvärd värdinna främst för stiftets ecklesiastika kårer. Det var en ståtlig biskopinna, som gjorde les honneurs i Östrabo salar, och hvarför skulle man icke berätta, att hon uppskattade den ställning hon så förträffligt uppbar? För henne var dock hufvudsaken — som hon själf med berättigad stolthet yttrade till svar på en fråga, hvad hon tyckte om värdigheten — "att vara maka åt en sådan biskop."

Gunnar Wennerberg var under några år samtidigt landshöfding i Växjö och mellan residenset och Östrabo rådde ett lifligt umgänge.

Då biskop Andersson år 1894 afled, upplöstes ett 44-årigt äktenskap, om hvilket man med all rätt kan använda det uttryck man, eget nog för resten, begagnar på tal om harmoniska äktenskap, nämligen "sällsynt lyckligt".

Betecknande för biskopinnan Anderssons kloka lifsuppfattning är det lugna mod och den stora yttre behärskning, hvarmed hon bar en förlust, som grep så djupt in i hennes väsen, betecknande äro likaså hennes ord vid afskedet från Östrabo: "Jag har haft min tid och får vara glad däröfver, nu är det andras tur."

Hon har numera sitt hem i den gamla s. k. Baumgartenska gården, det i sin förnäma ålderdomlighet stilfullaste privathus i Växjö, tillhörigt hennes måg, häradsbörding Ekedahl. Hon har sålunda haft den ovanliga förmånen att få lefva sitt långa lif i vackra minnesrika omgifningar, där hennes organisatoriska förmåga kunnat göra sig fullt gällande.

Som en förmån, som icke kommer många till del, måste också betraktas, att hon ända tills för en helt kort tid sedan haft sina tre gifta barn bosatta i samma stad, där hon själf bor, och sålunda kunnat så godt som dagligen samla kring sig barn och barnbarn. Och för att framhålla ännu en sak, hon har ännu vid närmare 80 år förmått utföra de vackraste paramentarbeten, som mången ung skulle anse alltför kräfvande för syn och krafter.

Den ljusmålning jag här gjort, kunde kanske fresta någon att tro, att den stora allmänna regeln för människornas lif här blifvit bruten. Det vore naturligtvis ett misstag. Den åttio-årigas lif har icke blott innehållit mycken möda och arbete, "de lyckliga årens" solsken har också stundom varit dämpadt af sorger. Efter denna milda reservation torde man dock ha rätt att säga, att aftonsolen nu belyser ett lif, som varit rikare, lyckligare än de flestas. Planeternas ställning måtte — har jag alltid tänkt — den 31 mars 1827 varit exceptionellt gynnsam, så gynnsam att det skulle förbluffat en stjärntydare, om han kallats att ställa ett horoskop åt den lilla professordottern i Lund.

Hon har själf i sin ålders dar vittnat därom, när hon vid ett tillfälle sagt: "Jag har hittills fått alla mina önskingar uppfyllda."

Innan jag afslutar min skildring af biskopinnan Andersson, sådan jag uppfattat henne, måste jag ännu en gång citera. "Det är minnena," heter det i inledningsorden till denna uppsats, "som jämte barns och barnabarns kärlek sprida glans öfver den åttioåriga."

Hon har rätt, där är verkligen glans öfver hennes ålderdom, och att hon kunnat bära den så, göra den så vacker och rik, bevisar att mitt tal om lefnadskonst varit berättigadt, att hennes ovanligt stora klokhet och ljusa förstånd, som hjälpt henne så väl genom lifvet, äfven bestått det svåraste proftet.

ELIN WÄGNER.

Där målet är nådt.

SOM VI ALLA VETA, ha de finska kvinnorna i dessa dagar för första gången använt sig af sin nyvunna rösträtt. Marschen upp till valurnorna lär ha skett med entusiasm och i samlad falang, i det 60 procent af de röstberättigade ha deltagit i valen. Valresultatet är, när detta skrives, ännu ej känt, men afvaktas med ett intresse, så mycket större, som kvinnliga kandidater varit uppsatta öfver allt i valkretsarna. Vi hoppas att längre fram vara i tillfälle meddela en artikel af en i det politiska lifvet initierad och lifligt deltagande finsk kvinnlig journalist, som kommer att behandla de senaste valen i Finland och deras resultat, särskildt med hänsyn till kvinnornas deltagande i desamma. I dagens artikel beskrifver en i Finland bosatt svenska i lifliga ordalag sina personliga känslor, när hon första gången såsom politiskt myndig medborgarinna afgaf sin röst i sitt lands angelägenheter, och hennes varma ord bära vittne om, att de finska kvinnorna vid sitt första framträdande i det politiska lifvet varit uppfyllda af på en gång glädje- och ansvars-känslor.

Till Iduns läsarinor, kära systrar!

MITT HJÄRTA är i denna stund så fullt af känslor, storhetsdrömmar hägra för min syn och ur mitt tacksamma hjärta stiga de orden öfver mina läppar: Gode Gud, låt äfven mina kära, svenska systrar få upplefva denna stund så snart som möjligt. Ni gissa säkerligen till min glädje, då ni få veta, att det i dag är den 15 mars, första dagen då kvinnan här i Finland fått deltaga i de politiska valen; det var en underbar stund, som jag aldrig glömmar. Som jag icke är finska till börd och icke heller politiskt anlagd, som man säger, så gick jag vid min mans sida för att afgifva min röst, utan något större intresse. Men efter att hafva lämnat min valedel, kände jag med ens mitt stora ansvar, och då jag kom ut i den strålande marssofvens sken, så kände jag en obeskriflig glädje öfver att vara människa, icke bara kvinna, utan min mans jämbördiga, icke den, som skall emottaga eller gifva, utan den som skall dela, icke blott frukterna af arbetet, utan arbetet själf. Det var med en helt annan känsla jag tog min mans arm och rättade mina steg efter hans, minsann var det icke riktigt kamratligt. Och då såg jag för min syn, hur mycket närmare vi skola komma hvarandra, man och kvinna, ju mer vi blifva likställda; ju mer vi kvinnor kunna lösgöra oss ur småbestyrens väld och låta våra tankar få sysselsätta sig med det stora hemmets, det allmännas intresse. Vi skola då icke behöfva sakna våra bröder i sällskapskretsen, ty våra intressen äro deras, och det skall blifva vår ära, att lika väl och med samma omsorg som vi sköta våra små hem, där vår egen lilla värld befinner sig, lika väl skola vi försöka att tänka och sörja för det stora hem, där våra syskon arbeta och sträfva. Det är min fasta öfvertygelse, att icke hemmen komma att lida genom att kvinnan höjer sig i andligt och socialt hänseende, vi se ju bara hur mycket bättre en bildad köpman eller handverkare förstår att behärska och föra sitt yrke framåt. Nej, fortsätten, Sveriges kvinnor, eder kamp för upplysning och rättvisa åt alla kvinnor och män, skaffen eder samma inflytande som männen i dagens både stora och små spörsmål, då skola vi snart komma in i hittills oanade lyckliga tider. Och jag hör tusende invändningar från en mängd af dessa mina kära, arbetsamma svenska systrar, men jag vet att jag skulle kunna besvara dem alla, och det gör mig modig. Och svaren, dem har jag lärt af eder, genom att läsa de utmärkta böcker, som våra svenska författarinnor numera publicera. Med den förhoppning, att ni alla vilja verka för upplysning och social likställighet i vårt sköna, härliga, svenska land, af-

Prenumerera oför-
töfvadt på

BARNGARDEROBEN

alla mödrars ovärderliga
skatt och hjälpreda.

slutar jag min hälsning med följande strofer ur en sång, tillägnad finska kvinnan den dagen hon fick rösträtt:

“Tvekar du? Vill du din rätt försaka?
Är af oro sinnet allt för fullt?
Vill du plågad draga dig tillbaka
bort från stundens kaos och tumult?”

Om i segerns timme modet sviktar,
sviker trolöst du den gångna tid.
Ej din sak är din, ty rätt förpliktar,
och vår strid är mänsklighetens strid.”

Finland d. 15 mars 1907.

SVENSKA I FINLAND.

FRU HILMA ANGERED-STRANDBERG:

ÄNNU SÅ länge önskar jag rösträtt mest därför, att det är aldeles bakvänt, att jag *icke* har det.

Kvinnan utgör hälften och litet till af mänskligheten, hvarför i all världen skulle hon ej i eget land få säga sitt ord, på sitt sätt, om hur hon önskar rikshushållet stäldt? “Hon är så olika utrustad mot mannen” — ja visst, men det återstår att bevisa, att hon är sämre utrustad för ändamålet.

Just för att jag tror på en evig skillnad mellan mans och kvinnas andliga kynne och idévärld, står det för mig solblankt klart, att hon skall med i allt samhälleligt lif. Ty detta lif måste vara ett uttryck för människoanden som helhet. Själva lifsharmonien fordrar att alla stämmor ljuda. Just för att kvinnans sociala önskemål och ingifvelser kunna visa sig egenartade, tilläfventyrs motstridande mannens, måste hon få rätt att främja och om så fordras värna om sitt och genom måttet af sin kamp visa måttet af sitt lifsbehof. Att orda om, hur nära vår tillvaro sammanhänger med det allmännas, är ju rent af banalt. Krig, skatter, krog-lif, fängelseordningar m. m. m. — allt berör oss omedelbart. Hvad krig angår, förefaller det talet mig löjligt, att därför att mannen drar ut mot döden — (sitta hemma med barnen och svälta under tiden är ock en dödsfara) — så bör han i fredstid få ensam regera landet. Komme kvinnan till, sluppe han säkert draga så mycket ut i krig. Blendas krigslystnad är mattare, ehuru hennes mod och kraft efter min tro lefva djupare och säkrare grundade i vår tids kvinno-medvetande. Och rodockorna? Ja, tack vare just kvinnans omyndighetsförhållande väga de kanske till antalet mer än alla gyllene ynglingar med eller utan grå hår. Men ingenting skulle så hjälpa till deras utrotande som de stegrade anspråk på hela kvinnokönet, hvilka reformen småningom komme att medföra. Kvinnans egen utveckling, och hur många lösta krafter skulle samhället ej därigenom vinna, fordrar med-ansvarighet.

Grymt, rått, slapp, falt och fegt, klingande tomt och löjligt smått är ännu åtskilligt i våra samhällsbegrepp och våra inrättningar. Ställ häremot upp kvinnans moderlighetsinstinkter och

erfarenheter i hela deras majestät och hennes mindre utvecklade — ärelystnadsorgan. Att det, om hon inträdde i ledet, “skulle bli annorlunda” tyckes otvifvelaktigt. Ej sant — som det är, är det ingalunda bra? Nåväl — att det, hvad hennes intressen vidkommer, blefve bättre, får antagas. Och dessa intressen äro för det hela så vitala, att om ock för deras skull lite annat finge stryka på foten, så må det vara händt. Det blefve kanske en omvärdering af vissa värden, som bringade en smula nytt blod i samhällskroppen — hemskt, menar en del. Men den tid, den sorg. Med lekmanafriimodighet påstår jag, att när det gäller *det rätta* — kvinnan har visst en farlig benägenhet för att se saker från denna enkla synpunkt, månne det skulle vara ett vägande skäl för att utesluta henne från de statsvises gemenskap? — då är det bara att taga steget ut blindt, hvarken se till vänster eller höger — eller till framtiden. Den blir hvad den skall bli. Ingen genomskådar fullt följderna af en reform, och det nya har alltid rum för miss-tag och förbättringar. Finns, när allt kommer till allt, något säkrare rättesnöre än:

Är det rättfärdigt?

Och rätt och slätt rättfärdighet är att kvinnan får del i styrandet af det land och rike, där hon ej är en blott tärande, utan i sanning i flere betydelser en tungt bärande samhälls-medlem.

Mösseberg-Ranten, mars 1907.

HILMA ANGERED-STRANDBERG.

FRU ELLEN HAGEN:

GLÄDER SIG icke enhvar åt hvarje sträfvan att lägga nya landvinningar under *rättvisans* och *humanitetens* spira? Hvem längtar och hoppas icke, att Sverige skall blifva ett *kulturland af första ordningen!*

Till den nya tidens kultur passar ej, att i åskådningssätt och lagstiftning finnas kvarlevor från den mörkaste medeltiden. Full medborgarrätt åt alla — rösträtt och valbarhet äfven åt kvinnorna. *Rättvisan* kräfver det! *Rättvisans* gudinna plägar afbildas med förbundna ögon — det har alltid förefallit mig, att det måtte vara något fusk med bindeln, eftersom gudinnan ser att väga så olika åt män och kvinnor.

Kvinnornas nuvarande ställning är ologisk, inkonsekvent. Hvarför väcka icke motståndarne till kvinnornas rösträtt motion om upphäfvande af kvinnans skatteplikt samt om befrielse för henne att lyda lagarna? *Det* borde vara konsekvensen af en envis rösträttsvägran.

Men det är ej så, vi vilja ha det. Vi vilja, att skyldigheterna i den ena vågskålen skola vägas jämnt upp af rättigheterna i den andra.

Vi ha sett hvad kvinnor i andra länder efter erhållen rösträtt hunnit uträtta. Och kvinnorna i Sverige skola nog visa sig lika vakna för vikten af reformer och framåtskridande — äfven om resultaten ej kunna visa sig lika *snabbt*, ty — vårt land är ej ungt och handelskraftigt som nya världens.

Vi draga nu fördel af hvad gångna generationers kvinnor uträttat för ordnad undervisning och utbildning, rörelsefrihet och rätt till arbete för kvinnor. Vår stolthet och hederskänsla, vår kärlek drifver oss att söka i vår mån bidra till att nästa generation — våra döttrar — få än bättre samhällsförhållanden att lefva i.

Människan är ett sent begrepp i historien, säger Geijer. Och kvinnan som människa synes vara ett begrepp, som ännu är långt ifrån klart. Men att så skall bli, att kvinnan skall bli *fullt ut aktad och ansedd som medmänniska och medborgare, därtill kommer politisk likställighet* att mer än något annat förhjälpas henne.

Uppsala, mars 1907.

ELLEN HAGEN.

FRÖKEN LILLI ZICKERMAN:

Herr Redaktör!

PÅ EDER fråga, hvarför jag önskar rösträtt, ber jag att få svara:

Jag önskar det därför, att rösträtt är en mänsklig och medborgerlig rätt och vi kvinnor äro ock människor och medlemmar i det samhälle, som fordrar af oss medborgerliga skyldigheter;

och därför att kvinnan som släktets moder och fostrarinna skall, genom att helt tillerkännas sitt människovärde, ändtligen utvecklas till en vidare syn på förhållandena och större lifaktighet i de allvarliga sociala kraf tiden ställer såväl på kvinnan som på mannen i deras gemensamma uppgift: *framtidssläktet.*

Stockholm, mars 1907.

LILLI ZICKERMAN.

FIL. D:r FRU GULLI PETRINI:

JAG ÖNSKAR rösträtt, därför att det är rättvist och därför att det — enligt min öfvertygelse — skulle vara till största gagn för såväl samhället som kvinnan själf. Att taga skatt af den, som ej har rätt att på minsta sätt deltaga i bestämmandet af dess användning är, som Franklin redan påpekade, lika otillbörligt som att sticka sina fingrar i grannens fickor. Lika orätt är det också att tvinga kvinnan att lyda lagar, som hon själf ej får vara med om att stifta, och hvilka ofta uppröra henne genom sin orättfärdighet. Intet juristeri i världen kan öfvertygga oss om männens rätt härutinnan, ty *makt* är icke *rätt*.

En talare vid årets remissdebatt i rösträttsfrågan liknade den kvinliga rösträtten vid den olja, som stillar en storm på hafvet, och den bilden är säkerligen ganska riktig, men jag skulle än mer vilja säga, att kvinnans deltagande i det politiska lifvet blir oljan i samhällsmaskineriet. Det är så mycket som gnisslar nu, som jämförelsevis lätt skulle kunna afhjälpas. Kvinnans större förmåga af omtanke skulle aflägsna anledningarna till mycket split och missnöje och öka trefnaden i samhället. För kvinnan själf skulle deltagandet i det politiska lifvet medföra vidgade vyer och större själfkänsla, hvilket åter skulle fördelaktigt inverka på hennes förmåga att uppfylla sina plikter som maka och moder.

Växjö, mars 1907.

GULLI PETRINI,

född Rossander.

“GLORY” koncentreradt munvatten. Enligt hvarje flaska medföljande intyg, starkt bakteriedödande. Pris pr flaska kr. 1,50.

NÄSSLOR

FRIDA LANDSORT

Några allvarliga ord

till den dotter, som jag naturligtvis
inte har.

MIN KÄRA flicka, du blir stor.
Från skolan har du hunnit växa,
men lär dig af din hulda mor
för all din framtid än en läxa.

Om du vill lefva godt och lugnt,
låt andra sträfva i ditt ställe,
och gör ej lifvet trist och tungt
med kamp för lifvets uppehälle.

Din kind blir tård, din hand blir grof,
som like får du blott betala,
och dina kropps- och själsbehof
bli rent af löjligt minimala.

I arbetsvärlden är det lag,
att könet ger ett verk dess värde.
Den ligger så i öppen dag,
att därom tvista inga lärde.

Och däraf följer — hör och märk! —
en viktig sanning att begrunda:
gör din förmåga prima verk,
så gör ditt kön det till sekunda.

Och om du sträfvar dagen lång,
får du ej lön för detta slitet —
knappt för en tredjedel en gång —
ty då behöfver du så litet.

Nej, välj dig sällskapslifvets värld,
ty den är dock — ehvad man säger
om dess fåfänglighet och flärd —
den bästa värld, en kvinna äger.

1907:s Vår-modeller

af

Victoria
kängan

nu utkomna.

Öfverlägsna
alla andra

i Elegans, Passform & Hållbarhet.

Försäljes i finare skoaffärer öfverallt.

Den ger dig, hvad ej skolan gett,
ty i den världen skall du vinna
den fina brist på bokligt vett,
som är så klädsam hos en kvinna.

Med böcker öd ej tiden bort.
Den näring, som din själ behöfver,
får den af flirt och annan sport.
Där har du stoff att tänka öfver.

Tag andras nöd och sorger lätt,
så finner du dem inte tunga.
Det är bland oss ett vanligt sätt
att än i åldern synas unga.

Försiktigt äfven undanvik
all brydsam forskning i gazetten,
men stanna inför hvar rubrik,
du finner angå toaletten.

Lägg all din själ i bjäfs och band
och mönsterritningar mot rutan,
så skall du se, att folk och land
med Guds hjälp styras dig förutan.

Ett blad af verkligt hög kultur
har jämte modevärldsreklamer
ett stycke spalt — att klippas ur —
med öfverskrift: För våra damer.

Där får du lära dig ta vård
om hår och ögon, hy och tänder
och sky all möda, som är hård
och kunde skada dina händer.

Där skall du finna konsten flink
att ge dig de behag, som fela,
och se, att skräck för tusch och smink
ej är en fördom, du bör dela.

Och följer du hvart gyllne råd,
så får du se din klokhet lönad:
i spegeln skall du finna nåd
inför dig själf som högst förskönad.

Snart lägger du inför din fot
än högre lön för mödans stunder.
Ty hvilken man kan stå emot
behagen hos ett sådant under!

Men skänk din hand och din person
åt den, som är för dig den bäste:
en kavaljer med position
och säkert ekonomiskt fäste.

Och tröttnar du på honom se'n,
så gräm dig inte veck i pannan.
Skilj dig från honom, lilla vän,
och gift dig snarligt med en annan.

Nu är min lilla läxa slut.
Begrunda väl, hvad här står skrifvet.
Och nu, min dotter, drag nu ut
på ditt triumftåg genom lifvet!

Ett brev från Korfu.

Af Jane Gernandt-Claine.

FRÅN DEN VIDTBERESTA författarinnan, som
numera är bosatt på ön Korfu, ha vi mottagit
följande färgrika skiss från hennes nya vistelseort.
Äfven meddela vi det af fru Jane Gernandt-Claine
senast tagna porträttet, hvilket visar henne bärande
den medalj, som hon för något år tillbaka erhöill af
franska regeringen för sitt hjättemodiga förhållande
uuder skräckdagarne i Baku.

OM MAN är rädd för blåst och ideliga regn-
skurar, hvilka någon sällsynt gång för-
vandlas till snö, är det icke under den kalla
årstiden man bör besöka den sköna ö, som
Homeros talar om, då han beskriver, hur
konungadottern Nausika och hennes tärnor nyss
slutat tvätta linne i floden och bundo tillbaka
sitt hår för att ostördt öfverlämna sig åt lekar-
nas och idrottens fröjder, när den vidunderlike
Odyssevs kom och skrämde den glada flocken,
så att alla togo till flykten utom den konungs-
liga jungfru, som aldrig förstätt hvad fruktan
ville säga och som erbjöd stormarnas olyck-
liga offer gästfrihet i sin faders hus. Ännu
tvista de lärde om platsen för detta möte, ty
den omtalade floden lär vara uttorkad, men
detta är mindre underligt än att det kan bli
så vinterligt och kallt på Nausikas ö.

I min barndom inbillade jag mig, att de
gamle nästan alltid hade vackert väder, men
under de sista tre månaderna har det varit en
sällsynthet att se solen härnere, och resande
skandinaver — de äro icke så få — gå bara
och undra i hvilket luftstreck de befinna sig,
eftersom det funnits dagar, då de flockat sig
omkring hotellets kaminer, under fåfänga för-
sök att slippa känna sig så genomfrusna.

Stormarna och det beständiga regnande, som
fortfarit månad efter månad, göra inte många
människor glada, men det är underbart att se
hamnens ofta oroliga vatten kantas af Alba-
niens snöhöljda berg, medan en ensam segelbåt
glider öfver dess skiftande yta, som sällan
lyser blå vid denna tid på året.

Himmelen är skum och full af uttryck, vack-
rare så kanske än om sommaren, och det var
rent sagolikt att se staden, som är förtjusande
i snart sagdt alla väder, skina hvit af ett ym-
nigt snöfall. Korfuborna, som icke tycka om
att man gör någon anmärkning på klimatet,
säga att flingorna bruka smälta, så fort de nå
marken, men den dagen lågo de kvar från
tidigt på morgonen till inemot skymningen, och
barnen gjorde en idealisk snöfästning af en
tillfällig grushög, som låg vid vårt gathörn, medan
de förbigående roade sig med att kasta snö-
boll på hvarandra och hela befolkningen var
vid ett strålände lynne — det vill säga hela
är nog för mycket sagdt. De infödda damerna
fröso helt säkert ohyggligt, det göra de stän-
digt, ty det råder en märkvärdig fördom mot
att tända brasor i rummen.

När man får besök af fruar eller fröknar
härfån staden och de se, hur vackert ved-
träden brinna i kaminen, flytta de sig så långt
från elden som möjligt, och många fråga på
förhand, om man har brasa, i hvilket fall de
aldrig sätta sin fot öfver tröskeln till ett rum,
antingen det nu är af fruktan att förkyla sig
efteråt eller hvad orsaken då kan vara. Det
är icke sällsynt att träffa engelskor, som på-
stå sig frysa värre härnere än de någonsin
gjort hemma i sitt land, men de infödda ha
den seden att de gå ut och gå, när kölden
inomhus sätter alltför hårdt åt dem, och hjälper
inte det, så lägga de sig till sängs efter att ha
låtitt värma lakanen med heta stryklod. I Aten,
där det ju snöar mycket mindre sällan än här,
finns det damer, som inte bry sig om att stiga

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

upp utan stanna i sängen hela dagen, när det är så eller så många grader kallt; jag vet det genom en ung fru därbortifrån, som fann den saken helt naturlig. I nordbons ögon är det ju ett martyrskap att tillbringa en vinter på detta sätt, i synnerhet som invånarna i dessa trakter ofta lida af kylskador på både händer och fötter, men de ha alltid det hoppet att det skall bli vackert i morgon eller nästa vecka.

Våren lär komma i mars, heter det, och nu för tillfället ha vi det allra konstigaste väder. Rätt hvad det är hör man åskskrällar, som försätta huset i dallring, medan röda och gula ljungeldar skära genom rummet, men i nästa ögonblick kan man lugna sina känslor vid åsynen af ett snöfall. Atmosfärens makter neka sig ingenting, och främlingen kan ju inte undgå att finna det hela litet komiskt. De infödda tycka däremot, att allt är i sin ordning, och folket lefver i ett ständigt tvärdrag, utan att ängslas för luftväxling som på landsbygden hemma hos oss.

Hvarje morgon vädra fattiga och rika sina sängkläder i fönstren, och tvätten torka de på rep, som hänga tvärs öfver gatan. Detta ger något betagande hemtrefligt åt staden, äfven om renligheten i öfrigt är äkta sydländsk, vare det nog sagdt.

Korfu skall naturligtvis ses i sol, liksom hela Orienten, ty dit får man väl också räkna Grekland, men till och med i regn och rusk ha dessa smala och krokiga gator en oemotståndlig tjusning. Alltsammans verkar kanske teaterdekoration, och det stycke, som borde spelas på det lilla torget med sitt näpna rådhus, sin täcka lilla kyrka och sina hvitmålade hus, bakom hvilka gröna fönsterluckor helt säkert endast mycket lyckliga människor bo, skulle vara en idyll från 1850-talet med damer i krinolin, ädla unga herrar och hårdhjärtade fäder, som förstås ge med sig i sista akten.

Då och då kommer man förbi en port, där Sankt Markus' lejon talar om den tid — det var nära

sex hundra år — då Venedig ägde ön, men det vackraste minnet från detta skede är det så kallade citadellet nere vid hamnen, ett under af skönhet, halft konst och halft natur, som verkar likt en uppenbarelse hvar gång man ser det. För öfrigt lära venetianerna icke ha efterlämnat oblandadt angenäma hågkomster; det sägs att de styrde sin lilla koloni med järnspara och höllo alla klasser i så stor okunighet, att de till exempel nöjde sig med att ge en herre, som ville utöfva läkareyrket, ett pärgament med rättighet att bära doktorstiteln utan att mannen någonsin studerat hvad det vara månne. De tyckte väl att folk kunde dö lika bra ändå, men de egentliga grekerna höllo sig alltid på ett visst afstånd från italienarna, ehuru ingen annan nation efterlämnat så djupa spår i öns historia under nyare tid.

Minnesmärkena från antiken äro jämförelsevis få, och när man ser hvilken motvilja befolkningen på denna härligt grönskande, af

Broderade Klädningar.

Vi sälja äkta Schweizer-broderi, största nyhet till vår- och sommartoiletter, i hvit battis, halffärdiga från kr. 23.50 till kr. 55:20, hela klädningen tull- och portofritt till bostaden.

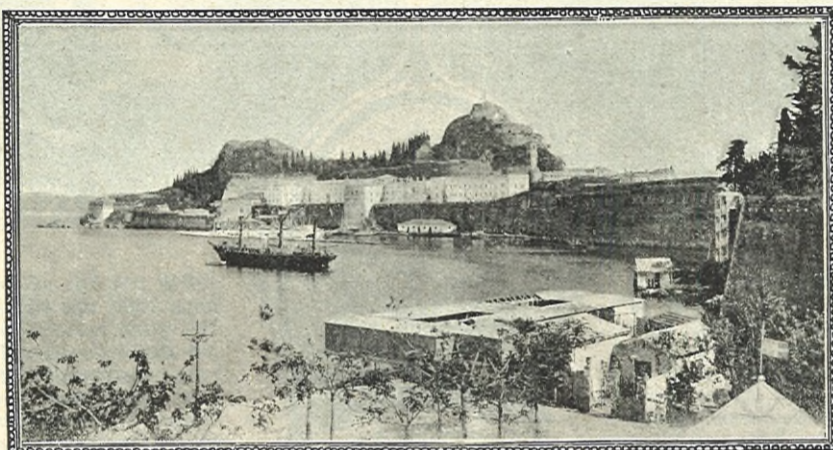
Rekvirera profver och modeplanscher.

Schweizer & Co., Luzern F 7 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

nästan som ett helgerån att be Perikles lägga sig på knä och tvätta linoleumsmattan eller fråga den rufsiga köksan Euterpe, hur det kommer sig att en så enkel sak som att tid efter annan öfverösa steken med dess egen sås icke ingår i hennes medvetande. En dam med den låt vara allra bristfälligaste kännedom om sina klassiker kan väl inte låta bli att finna världen upp och nedvänd, när hon står inför en städerska, som bär Saphos odödliga namn, och man har hela tiden en förnimmelse af att på något vis, utan egen förskylan och värdighet, ha råkat in i en samling af litet afsigkomna halfgudar och gudinnor, hvilka en gång spelat med i ett klassiskt lust- eller sorgespel och haft den oturen att glömma rollen.

Vid hvartannat steg möter man en Penelope, och häromdagen kom en hjälpustru med detta namn och ville tala vid en främmande fru, hvilken dock var upptagen för ögonblicket och utbrast: "Säg henne, att hon väntat så länge på Odyssevs, att hon gärna kan vänta fem minuter på mig." Jag känner en liten barhufvad och trasig Ifigenia, som brukar stå och gråla med sin bror Solon i vårt gathörn, och denne Solon — han är

UTSIKT AF CITADELLET I KORFU.

KORFUS STRANDVÄG.

KORFUS RUE DE RIVOLI.

GATA I KORFU. MR RAYMOND FOTO.

naturen kanske alltför gynnade ö hyser för arbetet, är man frestad att tänka på Östern och det gamla Indialand. I Aten lära de fattigare klasserna vara helt annorlunda, men därborta är omgifningen ju så torr som en öken, och nog trodde man att Sokrates och Plato hade det litet lummigare; trots den vackra dagern är det intryck man får af trakten i och för sig allt annat än rikt, och i hela Grekland är man bekymrad för den stora utsträckning, som utvandringen till Amerika tagit, men från Korfu utvandrar ingen människa. Här stannar man hemma och gläder sig åt lifvet och anser det för höjden af lyckalighet att inte göra ett skapande grand. Folkets stora måttlighet är väl också en dygd, som har sina sidor. De söka aldrig förbättra sina villkor och lefva mången gång i förhållanden, som skulle vara den bittraste nöd hos oss.

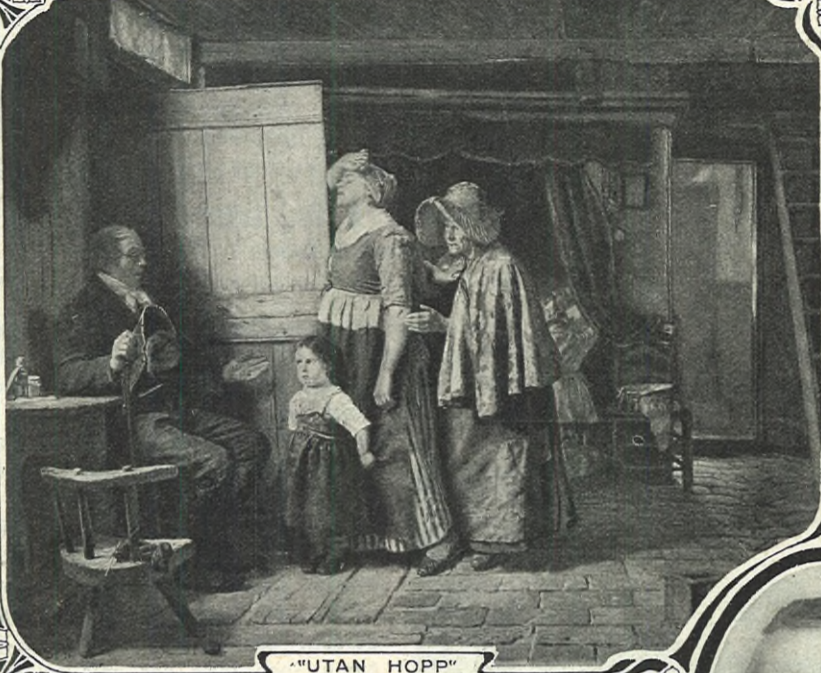
Den uppfattning man har af arbetet härnere är äkta österländsk. Lättjan betraktas som ett naturligt adelsmärke och någon tjänarinneklass finns det till exempel icke alls, men om Aspasia önskar sig en ny hatt eller om Terpsichore behöfver ett bluslif, ta de plats i ett hus tills de samlat den önskade summan, då ingen jordisk makt skulle kunna hålla dem kvar. Ibland be de också om tillåtelse att gå ut "på en liten titt", men den titten kan förlängas i det oändliga, ty det händer att de aldrig komma tillbaka.

Sådant måste man alltid vara beredd på, men det är svårare att vänja sig vid deras dopnamn. I förstone känns det

GATA I KORFU. MR RAYMOND FOTO.

FERDINAND FAGERLIN, "DEN SISTE DÜSSELDORFAREN".

"UTAN HOPP"

"KONVALESCENTEN"

FERDINAND FAGERLIN

DEN INTAGANDE och novellistiska målar-konst, som gick under benämningen Düsseldorfskolan och i medlet af förra seklet satte djupa spår äfven i svensk konstodling, räknade den nu vid 82 års ålder af lidne svenske målaren Ferdinand Fagerlin bland sina talangfullaste utfövere. Det är merendels något varmt och älskvärdt, stundom också humoristiskt i Fagerlins taflor. Hans holländska interiörer, och de intaga en stor plats i hans konst, skildra både vemodiga och glada stunder i de enkla fiskarstugorna. "Hemkomsten" till exempel, där fiskaren efter slutad seglats sitter i skötet af sin

familj och blir väl omhuldad med vänliga ord och en rykande kopp kaffe, den känsliga "Konvalescent", "Frieriet" med sin lustigt gifna karaktäristik — alla vittna om det älskvärda draget hos denne berättare i jörger. Hans taflor utmärka sig vidare för stor omsorgsfullhet i utförandet, såsom en väl afvägd komposition, inträngande karaktäristik och en varm och mogen färg. Vidare är teckningen utan brist och målningsstillet delikat. — Då konstnären fyllde 80 år, medelades hans porträtt jämte biograf i Idun n:r 9, 1905, hvarför vi nu inskränka oss till dessa kortfattade rader samt reproduktioner af två hans bästa taflor.

fem år och går som oftast barfota — passar alltid på att tiggas en slant af mig, hvilket har till följd att han icke sällan råkar komma i något slags meningsutbyte med gatpojken Aristoteles, hvars berömda namn surrar om öronen på mig, medan de bägge bytingarna fullända hvarandras uppfostran med en del väl anbragta små knuffar i ryggen.

Det alldagligaste lilla gatuppträde blir lätt både älskvärdt och roligt, om det utspelas af mycket unga aktörer, men jag kan aldrig gå förbi den öppna bod, där bagaren lägger nygräddade limpor på sin disk eller se kryddbodspojken stå och väga upp ett skålpund kaffe utan att tänka på, att man kunde köpa både dem och deras butiker i leksaksformat, när man var barn och stod och betraktade dylika härligheter vid fönstret till någon julutställning. Det är nämligen det egenomliga med bodarna här i Korfu, att allt tycks ha kommit till liksom på lek, från korffabrikanten i hvitt förkläde till de onaturligt blanka korfvar, som hänga på väggen och komma en att undra, om de icke möjligen äro af tvål. Det hela stammar från 1830- eller 40-talet — jag har hvarken sett det ena eller andra af dessa bägge decennier, så för mig kan det vara detsamma hvilket, hufvudsaken är att man går i en borgerligt fryntlig dröm, som inte saknar sin lilla bismak af prosa, men som man trifs förunderligt väl med i alla fall.

Gatorna formligen förhäxa en i all sin enkelhet, och de pittoreska husen, hvilka ofta ha ända till sex våningar som i en riktigt stor stad — utrymmet är ju så begränsadt, att de måste skjuta i höjden — äga, åtminstone i det yttre, ett obe-

skrifligt något af fredad lycka, som för tanken tillbaka till den tid, då man var liten och hade leksakslådor med ojämförliga skatter af hus och hagar, för att nu inte glömma en befolkning af målade tennherrar och damer, hvilka icke voro mindre verkliga och lefvande i ens fantasi, därför att de kommit till världen så flata som bladet på en knif.

Denna tennbefolknings lufsuppgift var att promenera, och när man ställt upp sina träd

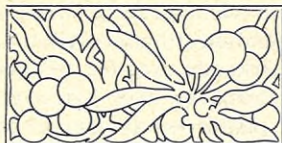
och ordnat planteringen, började de lustvandrade i en luft af djupaste söndagsfrid, som fick något af barndomens egen fullhet och tro; herrarne hade ingenting annat att göra än att hälsa på mötande fruar och fröknar — det fanns till och med en, som jag tyckte särskildt om och som alltid gick bugande med hatten i handen — och alla voro så innerligt tillfreds som om de gått på de Elyseiska fälten och stundens nöje varit en liten evighet. Så där tycks det mig att folk promenerar i Korfu också under platanernas aflöfvade kronor — bladen föllo redan i slutet på oktober — men det mest förtjusande af alltsammans är att det finns en gata, som påminner om rue de Rivoli och lär vara planlagd och byggd under öfverinseende af Ferdinand de Lesseps far. Det är ett stycke Paris utan parisare, det vill säga människorna äro icke riktiga människor, utan gengångare från ens barndom, så moderna man någonsin kan begära, det är sant, men svepta i en luft af dröm, som har ett oändligt behag och där man själf vandrar som en docka bland dockor, tills alla intryck upplösa sig i en förnimmelse af hela lifvets överlighet.

Ärade kvartalsprenumeranter

göras uppmärksamma på, att ett nytt kvartal inom kort tillstundar och att, till undvikande af afbrott i tidningens regelbundna befordran, det är önskvärdt att prenumerationen utan dröjsmål förnyas. Det snart tilländalupna kvartalet torde ha öfvertygat våra läsare, att redaktionen, med fortsättande af tidningens gamla goda program, har all möda ospard att vidga och höja Iduns litterära innehåll, på samma gång vi som hittills ägna nödig uppmärksamhet åt hvarje kulturell och social lifsfråga. Ökad tillslutning från vår läsekrets sida kommer att ytterligare skärpa våra bemödanden.

FRU JANE GERMANDT-CLAINE.
B. Borri e Foglio, Corfu, foto.

FRÅN HERREGODS TILL FJÄLLHEMMAN.

ETT PAR BILDER UR SVENSKT JORDBRUKSLIF AF HON. WILLIAM WIDGERY THOMAS.

Genom träffad öfverenskommelse med författaren, den vidtkände och populäre förre amerikanske ministern i Stockholm mr W. W. Thomas j:r, har Idun i dag nöjet att bringa sin läsekrets följande intressanta artikel, som samtidigt publiceras i den stora Bostonska veckotidningen "The Youth's Companion". Minister Thomas' varma svenska sympatier, ytterligare befästa genom hans äktenskap med fru Dagmar Thomas, född Törnebladh, äro väl kända, och hans stora bok om Sverige

I.

(1907 Copyright in United States by Perry Mason Co Publishers of "The Youth's Companion".)

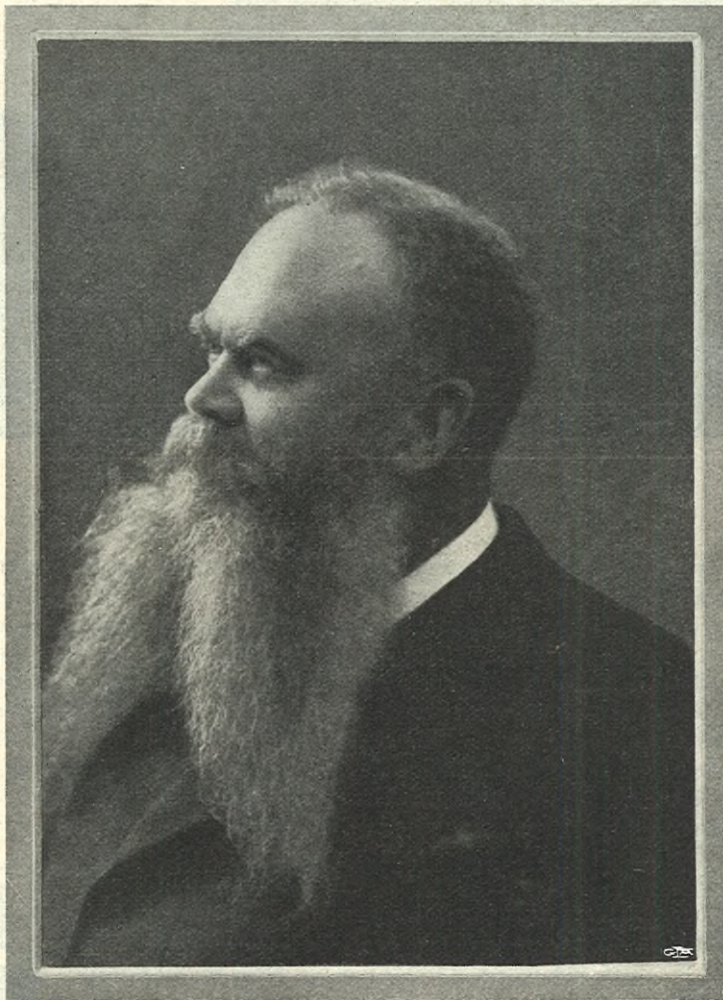
DET MÄRKVÄRDIGASTE i fråga om jordbruk i Sverige är måhända, att det verkligen finnes till.

Tänk för ett ögonblick, huru långt upp mot nordpolen Sverige i själfva verket ligger. Dess sydligaste udde är belägen på femtiofem grader tjugu minuters latitud d. v. s. på mellersta Labradors breddgrad. Därifrån sträcker sig Sverige upp åt norr utefter den skandinaviska vattendelaren å ena sidan och Östersjön med Bottniska viken å den andra, går upp öfver norra polcirkeln och når ett litet stycke öfver den sextiononde parallelen eller närmare tjuguen grader från nordpolen.

Södra Sverige ligger således midtemot Labradors nordliga frostnejder, medan större delen af den skandinaviska halfön ligger i jämnhöjd med Grönlands isberg. Under så höga breddgrader är jordbruk naturligtvis i själfva verket omöjligt på det mot Atlanten vettande amerikanska fastlandet.

Men i Sverige finnes det jordbruk — ja, Sverige kan till och med sanningsenligt kallas ett jordbrukande land. Af dess, i rundt tal räknadt, fem och en kvarts miljoner inbyggare lifnär sig mer än hälften — noga taget femtiofem procent — af jordbruk, och i goda år bär den svenska jorden skördar, som räcka till att föda dess befolkning.

Vi böra härtill komma ihåg, att Sverige är ett vidsträckt land. Det mäter från söder till

F. Flodin Foto.

W. W. THOMAS J.R.

norr, rundt räknadt, i längd öfver 200 nymil och sträcker sig öfver nära en sjättedel af afståndet mellan ekvatorn och polen. Det är lätt insedt, att ett land, som har en längd af nära fjorton breddgrader, måste gifva olika gröda i söder och i norr, och naturligtvis bedrifves jordbruket på väsentligen skiljaktig art i de olika trakterna af konungariket.

I södra och mellersta Sverige får man goda skördar af hafre, råg, korn och hvete. Dessa

"Från slott till koja" har i Förenta Staterna vunnit en ofantlig spridning. I följande artikel uttalar sig mr Thomas om det svenska jordbruket på ett sätt, som präglas af samma upplysta sympati. Efter att i dagens nummer ha introducerat sina läsare på det representativa sydsvenska herregodset kommer författaren att i nästa nummer ledsaga dem till den karga jämtländska nybyggargården — en färd som icke blir minst intressant, kryddad som den är med jaktminnen och personliga upplevelser.

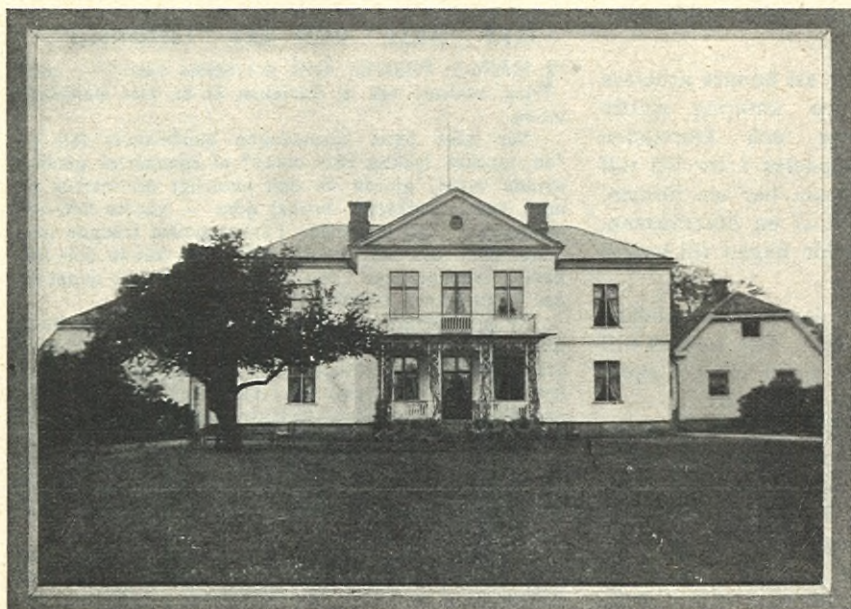

äro de fyra hufvudsakliga sädesslagen, och deras afkastning följer den nyss angifna ordningen, så att hvetet lämnar minst.

Hvetebröd förtäres visserligen i städerna, de mindre som de större, och hos ståndspersonerna på landsbygden, men rågbrödet är det egentliga näringsmedlet här uppe i Norden. Rågbröd bakas på åtskilliga sätt, men mest förekommer det i form af stora, runda, hårda kakor. Dessa äro tunna som papp, men hålla omkring tre fot i omkrets. De äro bruna, spröda och ganska hårda, men på samma gång mycket hälsosamma. De hafva ett hål i midten och pläga på landsbygden trädas upp på en stång samt upphängas på takbjälkarna i köket, för att brytas och förtäras från dag till dag.

Potatis skördas också i riklig mängd. Rofvor, morötter och andra rotfrukter trifvas väl, likaså bönor, och längst ned i sydväst erhåller man stora kvantiteter sockerbeter, med hvilka de många sockerfabrikerna i den nejden kunna matas.

I mellersta och södra Sverige ägas och brukas många egendomar af adelsmän och andra godsägare. Husen äro ståtliga byggnader, där man finner allt hvad till bekvämlighet och lyx hör. Många af dem äro slott, byggda med hjälp af rikedomar, vunna i trettioåriga kriget, och prydda med målningar, bildhuggerier, vapen och andra byten, tagna af de segerrika svenska härarna. Dessa slott tillhöra ofta ättlingar af hjältarne i detta väldiga krig.

REHNSTADS HERRESÄTE I SVANHALS SOCKEN AF ÖSTERGÖTLAND.

BARON AXEL HERMELIN MED INSPEKTOR OCH TRÄDGÅRDSMÄSTARE.

Flere af dessa egendomar hafva en ytvidd af fyra till åttatusen tunnland eller ännu mera. En lång körväg emellan rader af högväxta träd leder från landsvägen upp till den vida grusade gårdsplanen framför hufvudbyggnaden på herresätet. På sidorna ser man åtskilliga smärre ekonomibyggnader. Bakom manbyggnaden ligga vidsträckta trädgårdar med blommor, fruktträd och orangerier, och rundt omkring ses, inhägnade det hela, en park af åldriga träd med skuggrika gångar och hviloplatser här och där. Därutomkring ligga vida fält, hvilka i södra Sverige ofta sträcka sig ända bort till horisonten, liksom våra prärier i västern. Rika sädesskördar vagga för sommarvindens fläktar, och stora skaror af frodiga boskapshjordar beta på de grönskande markerna.

På sådana egendomar, liksom ock på större gårdar, betjänar man sig allmänt af de bästa och nyaste amerikanska jordbruksredskapen, och man ser där slätter- och skördemaskiner af olika slag, hästräfsor och sädesbindare ila fram öfver de jämna fälten — alldeles som hos oss.

Jag har ofta besökt ett vidsträckt jordagods, där landtbruk bedrifves i stor skala och på ett synnerligen intelligent och skickligt sätt. Detta gods heter Rehnstad i Svanhals' socken af Östergötlands län, hvilket är bekant som ett af de fruktbaraste landskapen i konungariket.

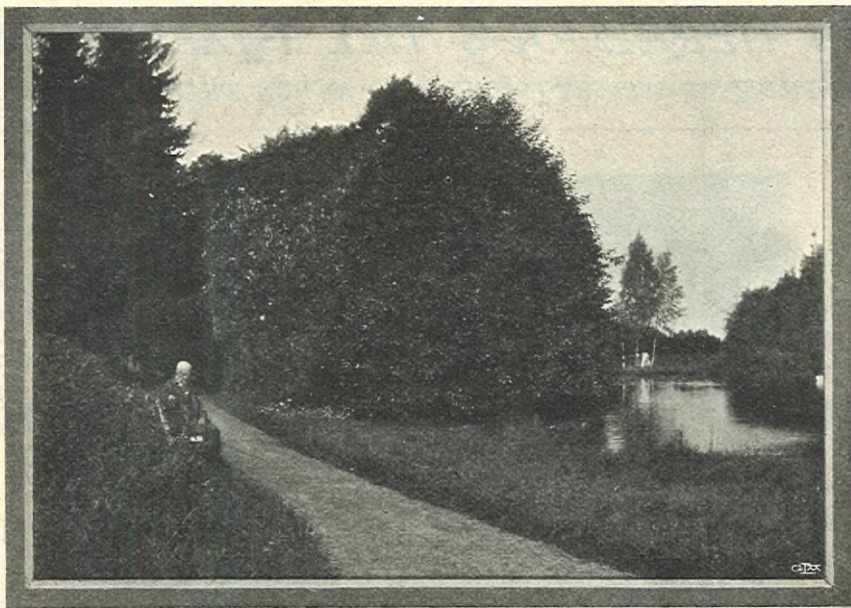
Rehnstad ligger vid södra ändan af den grunda sjön Tåkern, som är berömd för sina vattenfåglar. En god del af jordagodsset har afvunnits sjön genom torrläggning, och jordmånen å denna del är ovanligt bördig.

Genom en allé af präktiga träd åka vi upp till Rehnstads gårdsplan. På trappan till den hvita herrgårdsbyggnaden står godsägaren, lång, rak och hvitklädd. Med en artighet, som påminner om forna tider, hälsar han oss välkomna.

Baron Axel Hermelin är åttionio år gammal, men man kan ej ana det, när man ser honom. Han har fortfarande högsta tillsynen öfver Rehnstadgodset och öfver ett annat dylikt i gränsprovinsen, och han är icke blott en ädling, belevad och gästvänlig, utan har ock under hela sitt långa lif visat sig som en af de mest praktiska och mest framgångsrika jordbrukare i Sverige.

Byggnaderna och trädgårdarna vid Rehnstad omgifvas af en vidsträckt park med höga träd. Omhägnade af dessas skugga ligga två små sjöar, där hvita svanar stolt höja sina halsar och simma en till mötes.

Smala vägar gå igenom parken åt olika håll, och det är baron Hermelins särskilda nöje att med sina gäster i en lätt vagn i svindlande fart åka öfver de slingrande vägarna i den

I PARKEN PÅ REHNSTAD.

grönskande parken under nordens långa och ljusa skymningsstunder.

Baron Hermelin är stolt öfver sin park, och det må han väl vara. När han köpte gården, var den en naken slätt. Hvertenda träd i den lilla skogen har planterats, vägarna anlagts och sjöarna bragts till stånd genom honom själf.

Öster om Rehnstad, där vägen gör en krökning, står Svanhals' hvita sockenkyrka högst uppe på en sluttning. Ett förgyllt kors höjer sig från dess fyrkantiga torn och på spetsen af korset är uppsatt en hvit svan med långt utsträckt hals.

Nära intill gårdens centrala byggnader ligger vid vägen till kyrkan en liten by med små röda stugor, som hafva hvitmålade dörrar och fönsterinfattningar. Hvarje bostadshus har framför sig ett trädgårdsland samt på baksidan ett hönshus och en svinstia.

I dessa stugor bo de flesta af jordbruksarbetarne. Många ibland dem äro gifta och tillbringa hela sitt lif med arbete på den gård, där de antagligen sett dagen. Dessa arbetare få endast en liten del af sin lön i pengar, väl omkring 200 kr. för år. Hvar och en lär få 17 hektoliter spannmål och 20 hl. potatis för år, torf och kastved till husbehof samt 3 liter mjölk dagligen. Stugorna få bebos hyresfritt, och till jul och midsommar erhållas särskilda gåfvor.

Hvar afton kan man vid Rehnstad få se en flock små flickor med bleckspann utanför hägnaden till gårdsplanen. De vänta på de dagliga mjölkrationerna till hushållen.

I allt finnes det omkring ett hundra arbetare på godset. Af dem äro omkring sjuttio män, ett dussin kvinnor och återstoden gossar och flickor. De uppdelas i tio till tolf afdelningar. En hvar af dessa har sin förman, och alla stå under tillsyn af en öfverförman, hvilken lämnar ut arbetet för dagen till hvarje afdelning.

Det finnes ock i reserv dagsarbete inomhus, i händelse vädret blir dåligt. Det fordras allt en viss förmåga att föra befäl för att sköta ett gods så beskaffadt som Rehnstad.

Denna egendom innehåller tre tusen tunnland jord. Därpå äro två tusen tre hundra åkerjord och sjuhundra skog och betesmark. Det finnes dessutom omkring femhundra tunnland sumpmark utmed sjöstranden, där säf och högväxt sjögräs slås till foder.

På de vida jämna åkerfälten växer säden tät, hög och yppig. Hvarje år skördas här omkring ett tusen ton spannmål. Fördelningen är följande: hafre trehundra, råg tvåhundra-

femtio, korn tvåhundrafyrtio, hvete trettio, blandsädetthundraåtti.

Ett utmärkande drag för svenskt jordbruk återfinner man här, nämligen den jämförelsevis obetydliga kvantiteten af hvete.

Vidare skördas omkring trettiohundra hektoliter potatis — till gårdens behof, inberäknadt arbetarne — samt tiotusen hl. rotfrukter. Af hö erhållas trettiohundra ton och af halm tvåtusen etthundra.

Hästarna äro i rundt tal femtio och hornboskapen utgör femhundra stycken. Svin finnas till ett antal af etthundra och får femhundra.

Vid mejeriet å Rehnstad tillverkas och säljas årligen omkring tjugutusen kg. ost. Hälften af sädesskörden säljes, hvarjämte kreatur afyttras till ett värde, som kan gå upp till något öfver fjorton tusen kronor.

Det bör dock väl ihågkommas, att jordbruket å Rehnstad icke kan anföras såsom exempel på ett typiskt svenskt jordbruk. Tvärtom är det ett ovanligt sådant, det mest framstående, som jag lärt känna.

Jag har sökt så noggrant som möjligt beskriva det stora godset och redogöra för dess produkter, på det att mina läsare i Amerika må få veta hvad som är möjligt att åstadkomma i jordbruksväg inom Sverige — och det ofvanför femtioåtta grader nordlig bredd.

EHURU DENNA diskussion synes ha väckt ett ovanligt starkt intresse till lif att döma af den mängd nya inlägg, som dagligen komma oss tillhanda, anse vi oss böra förklara meningsutbytet afslutadt från och med detta nummer.

Ett "halt" och ett "tillbaka".

"I MÅNGA FORMER trifs det sköna visst", — men jag undrar, om ej kärleken är än mer mångskiftande.

När mina ögon häromdagen händelsevis föll på "en mycket lycklig äkta mans" af egenkärlek genomsytrade rader, gjorde de helt naturligt det intryck på mig, som egenkärlek brukar göra — väckte löje och medömkan. När jag sedan i Inez' artikel trängde närmare in i den sak det var fråga om, kände min förvåning inga gränser. Jag tyckte mig försatt minst ett par århundraden tillbaka.

Är det möjligt att nu lefvande och skrivande kvinnor äro nog naiva att tro, att en af vår tids största kraftskador (oäkta äktenskap skulle jag vilja kalla den), hvars gift redan spridt sig i blodet på hela samhällskroppen, skulle kunna förbättras af artiklar och cirkulär, skrifna af så svaga händer? — Vore de än undertecknade af tusentals namn af eliten af kvinnor, är jag nog rädd, att de skulle spela samma roll som myggan, som satt på oxens horn och frågade om hon var för tung.

Håll dig för god, du svenska kvinna, att så illa rustad, som du tycks vara, gifva dig i så ojämn strid. Saken är af för stort lifsintresse för oss för att dragas ned till driftföremål i Iduns spalter.

"Kvinnan, behagets och mildhetens representant, som tappat humöret" — heter det där — uppfordras att gifva "korta repliker och elegant gifna stötar med

*Undersökning som jag
att Grönens församling,
anser denna...
alla anse på en god
billig och dryg tvätt- och
sundhet.*

*Lagaborg, Lethelius
utg. af idun Hjilfrub... och
"Böj... för h..."*

MELLINS FOOD

är en lättsmält kraftföda för såväl barn som äldre personer. — Mellins Food ökar mjölkafsöndringen hos ammande mödrar.

Victoria- Kängorna

Damernas favorit

levereras fraktfritt på alla platser i Sverige till följ. priser
BOXCALF. Kr. 16,—
CHEVREAU » 18,—
BLANKLÄDER » 20,—

Hvarje par garanteradt.

Vid reqv. torde uppgifvas, om snör- eller knäppkängor, rak s. k. militärklack eller svängd klack, föredrages. Om bestämd storlek ej kan uppges torde foten ritas af på ett papper.

Ombyte göres med beredvillighet i händelse af behof.

Silvanders, Skoafdelningen, Göteborg

Syndabocken.

Berättelse af August Strindberg.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

LIBOTZ SATT där tillintetgjord; det var som om han lefvat tio år af ett rysligt äktenskap! han tycktes ha åldrats på dessa tre timmar, ansiktet hade magrat och huden torkat; så nära tog han sig andras lidanden.

Men han gick till sängs med lugnt sinne, glad att ha räddat den olycklige skrivvaren, som han i morgon skulle väcka till besinning.

Följande morgon gick Libotz och beredde sig på det tal han ämnade hålla för Sjögren, då Askanius föll in i rummet som en handgranat och kveverade midt på golvet.

Han hade röda blommor under ögonhålor, var en annan människa, hade förlorat sin värdighet, hviskade icke utan halfskrek, rörde sig af och an på golvet och kunde icke sitta. Men hela hans ärende bestod i att bjuda Libotz på middag på Stadsällaren klockan tre precis: bara de två. Det var allt; och så rusade han.

På Stadsällaren? Det var underligt! Askanius på Stadsällaren. Det betydde något, men hvad?

Klockan slog tio, men Sjögren kom icke som han skulle göra. Libotz blef orolig efter en kvarts förlopp, och vid half elfva var han öfvertygad att skrivvaren hade rymt. För att få klarhet telefonerade han upp fiskalen och frågade om han sett till Sjögren.

— Har han rymt? blef dennes frågande svar.

— Det har jag icke sagt! svarade Libotz, rädd att förhast sig. Jag frågar om du sett honom?

— Nej, svarade Tjärne, men om han utblifvit från din byrå, kan man, efter vårt samtal i går, antaga att han rymt.

— Ja, men vänta till middan, innan du anställer forskningar, man skall icke förhast sig.

— Var lugn du; svarade Tjärne och ringde af.

Förmiddagen gick, och Libotz beklagade den unge mannen som förstört sin framtid. Om han bara haft förtroende, skulle allt varit hjälpt, men han trodde människor bara om ondt, därför gick det illa.

Klockan tre kom Askanius, förvildad, hemlighetsfull men talträngd; dock för att icke röja sitt spel i förväg, talade han om väderlek och torghpris.

När de inträdde i Stadsällarens matsal, funnos där inga gäster; endast källarmästarn satt vid disken och låtsades räkna. Vid åsynen af Askanius sköt han upp sin jätterygg uppåt halsen och hälsade med ett blottande af hörntänderna, ty framtill voro läpparne slutna.

Askanius hade beställt middag för två, utan

att säga namn, och bordet var dukadt vid fönstret, emedan kunderna voro så få, att de enslingar som infunno sig, alltid placerades vid fönstren för att skylta åt gatan.

Om vintrarne lefde Stadsällaren på tillställningar, bröllop, baler, landsting, kommittéer, men om somrarnas tog Askanius alla kunderna i sin trädgård. Källarmästarn på Stadt laborerade därför med dåliga affärer, och han hatade den farlige konkurrenten med ett onaturligt hat. Uppfostrad i utlandet hade han lärt en mängd små raffinemanger, hvilka Askanius, som i början gick ut för studier, hade bemärkt sig och lärt bort åt sina biträden.

I dag skulle Stadsällaren ha velat krossa sin konkurrent med nyheter, om han vetat det var han som skulle komma, men telefonen hade endast anmält två herrar; middagen var i ordning och kunde icke ändras, alltså måste det oundvikliga ske.

Askanius var hög, braskande, utmanande, talade högt med afsikt och låtsades ogenerad.

Han började med anmärkingar:

— Smöret! Hälften margarin! Fängelse eller böter, men det gör ingenting, vi äro icke kinkiga. Sädesbrännvin? Potatis är det, men alla bolag sälja potatis som säd, ehuru väl i Tyskland sådant räknas som förfalskning.

Och så gick han på.

— Sherry, tre kronor och femtio öre; det är bara marsala och är värdt femtio öre. Chamberbertin, säg Beaune, kan alltid drickas. Färsk potatis som är gammal, morkullor, alias snöskator, och så vidare. Under hela middagen hade källarmästarn stannat vid disken, blåst upp sig, fallit ihop, skummat af raseri, men tegat. Hvarför han teg visste han nog, men att denna kritik utfövades i advokatens närvaro, gjorde saken betänkelig.

Efter middagen tågade herrarna in i ett enskildt kafferum, naket, otrefligt, för högt i taket, för många dörrar; ett boningsrum apteradt till krog. Askanius kritiserade också, men när allt var redo, började han med att föreslå brorskål, var dock nog uppriktig ange motivet vara bekvämlighet, det gick lättare att tala. Så gick det löst.

— Du vet ingenting, du, min bror, började Askanius, njutande af att få tala om stora nyheter, men här har passerat saker i det tysta, medan du gick i kärleksrus. — Kan du tänka dig att denne förvunne ärkeskäl har låtit skriva i tidningen om "Kökets hemligheter", däri han i förtäckta ordalag pekar åt mig. Det var därför jag svarade på tal i dag, nyss. Men nu kommer något annat.

Här reste han sig, tog en högre stol i utbyte mot den nedsuttna resårstolen, ty han ville opp, dominera.

— Denne förvunne ärkeskäl har af ren afund sökt inverka på bolaget att få mina rättigheter indragna. Kan du tänka dig något dylikt! — I tre dagar har jag lefvat i en förfärens ovisshet; jag har sökt borgmästarn, landssekreteraren, slutligen landshöfdingen, och jag fick behålla rättigheterna. — Men, för att mota Olle i grind, och förekomma hvarje nytt försök i den antydd riktningen, så har jag gjort en mästerkupp; ja, det kan ju låta löjligt.

Här log han bittert, själfironiskt, och fortfor:

— Jag har gjort en mästerkupp, som skall förhindra hvarje nytt försök i den antydd riktningen, sa jag. Det var nämligen någon som en gång, det var länge sen, ville stuka mig, det var på en ångbåt mellan Kiel och Korsör — men det får vara detsamma, jag svarade emellertid . . .

Här måste han i tankarne ha funnit svaret mindre dräpande än han tyckt den gången, och kännande fiaskot i luften, inställde han citatet och gick vidare.

— Emellertid, jag har köpt ett hus, ett stort, nytt, utan inteckningar, kan du gissa hvar det ligger?

Det var ju omöjligt att gissa, därför nickade den trötte Libotz i öster och väster, som betydde nej.

Askanius reste sig, tog Libotz i armbågen som om han ville arrestera honom, förde honom fram till fönstret, pekade midt öfver torget, skrattade, men sade ingenting.

Libotz måste ju uttrycka sin förvåning.

— Ja, Askanius har köpt hus, midt emot Stadt, flyttar från det gamla, och inrättar en första klass restarang med kafé, och så är det slut med gamla Stadt!

— Skall bror lämna sitt gamla, med trädgården och kundkretsen; det är farligt!

— Nääh, det är inte farligt, för bolaget utdömde lokalen såsom osund och mindre tidsenlig.

— Det ändrar visserligen saken, men det är farligt ändå.

Nu hade Askanius fått replik, och där utspann sig en timmes diskussion, ändamålslös, emedan ingen tog skäl, som vanligt.

Askanius, den värdige, den alltid hviskande och som helst af allt hörde att han var en fin karl, satt nu här skroderande, en fylld ballong som rök i tågen för att få stiga. Stadsällaren hade han intagit som en fästning, dess källarmästare var hans fånge som skulle af-rättas, när tiden var inne. Så höll han på intill kvällen, då kyparen kom in med den färska tidningen.

Libotz öppnade bladet tanksprid, men strax därpå började han darra i armarna så att papperet knistrade.

— Hvad är det för slag? kastade Askanius likgiltigt, halft förnärmat öfver något som delade uppmärksamheten.

— Det är rysligt, svarade Libotz; det är alldeles rysligt.

— Är bolaget framme igen?

— Nej, det är annat! Kan bror tänka sig, att min skrivvare begått oegentligheter; för att få visshet, anförtror jag Tjärne denna sak, men ber honom icke vidtaga åtgärder. Nu har han gjort sak, satt in notis att Sjögren rymt efter att ha förskingrat medel.

Saken var ju uppseendeväckande, men Askanius blef ond för att man störde honom i hans planer:

— Hvad är det att tala om, alla biträden stjåla . . .

— Men hans framtid är förstörd . . .

— Asch, han ryker in på tre månar, så får han gå till Amerika sen.

— Hur kan man säga sådant?

— Tycker du att bolaget var så hjärtligt mot mig? Tänk, att vilja dra in mina rättigheter, beröfva mig dagliga brödet . . .

— Det har bror fiskalen Tjärne att tacka för!

— Säg intet ondt om Tjärne, han är min vän, han står öfver alla misstankar, han är framstående i sitt yrke, en o-er-hörd personalkännedom, en lika förvånande lokalkännedom.

Libotz förstod att Tjärne förrådt kökets hemligheter, efter den långa natten i paviljongen, då Askanius sömndrucken begått förråderiet mot sig, men han ville icke skvallra, utan teg åhörande lofsångerna öfver denne Judas, som förvandlat ett förtroende till en angivelse. Askanius var ju i sin subjektivitet och själfviskhet oemottaglig för en faktisk upplysning, oåtkomlig för bindande bevis. Icke enfaldig af naturen, hade han genom högmod och själf-förblindelse blifvit dum.

Libotz ville gå hem, men då blef Askanius brutal, slängde omkring sig med ord, om kortspel och fyllor, leka med flickors känslor, mat-

